

الله أكبر

دانشگاه پیام نور
دانشکده علوم انسانی
گروه زبان شناسی و زبان انگلیسی

دفترتعمیر پیام نور - کوه شاد - خیابان هراتی
بخش مدیریت

شماره ثبت	P
شماره دفتر	۸۷۸
شماره حساب	۸۴/۸/۶۱

پایان نامه:

برای دریافت درجهی کارشناسی ارشد در
رشتهی زبان شناسی همگانی

ساختار گروه فعلی گویش گیلکی رشت بر پایهی
نظریه‌ی ایکس - تیره

مؤلف:

کتایون مسیب زاده مقدم

استاد راهنما:

دکتر زینب محمدابراهیمی جهرمی

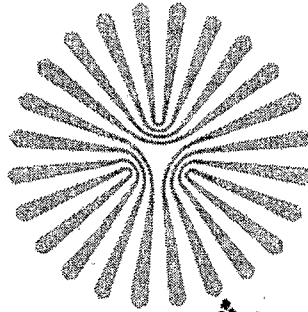
استاد مشاور:

دکتر بلقیس روشن

مرداد ۱۳۸۶

۱۳۸۷ / ۲ / ۱۹

۹۶۹۴۱

دانشگاه پیام نور

تصویب نامه

پایان نامه تحت عنوان:

ساختمان گروه فعلی گویش گیلکی رشت برپایه نظریه ایکس - تیره

درجه: عالی

نمره: ۱۹
نوزد

تاریخ دفاع: ۸۶/۰۵/۷

اعضای هیات داوران:

نام و نام خانوادگی هیات داوران مرتبه علمی امضاء

ابراهیم

استاد

۱- خانم دکتر زینب محمد ابراهیمی استاد راهنما

روشن

استاد

استاد مشاور

۲- خانم دکتر بلقیس روشن

علی

داور

استاد داور

۳- آقای دکتر علی درزی

گروه

استاد

نماینده گروه

۴- خانم دکتر بلقیس روشن

تقدیر و تشکر

فرزند مرا هیچ میاموز بجز عشق

روح پدرم شاد که می گفت به استاد

اینک که با یاری اهورای پاک که مبشر علم است و متشاء حکمت و صاحب قلم، این پایان نامه به اتمام رسید، لازم می دانم مراتب تشکر و امتنان خود را اعلام دارم. در آغاز از دادار هستی که در ب های رحمت خود را بر من گشود و قطره ای از دریای بیکران علم را بر من نمایان ساخت، سپاسگزارم، که بی لطف و یاری او این چکامه را پایانی نبود.

پس از آن از سرکار خانم دکتر زینب محمدابراهیمی جهرمی که در همنامی مراحل تدوین این پایان نامه یاری رسانم بوده اند و با صبر و حوصله همواره پاسخگوی سؤالاتم بودند، سپاسگزارم، که بدون تذکرات ارزشمند ایشان این کار به پایان نمی رسید. لازم به ذکر است که علم نحو را در محضر این استاد عزیز و گراقدر آموختم؛ همچنین اندوخته های این استاد بزرگوار و نیز رساله ای دکترای ایشان، همواره الگوی اصلی نگارنده در تدوین این پایان نامه بوده است. سپس از استاد دانشمند و جلیل القدر، سرکار خانم دکتر بلقیس روشن که بزرگوارانه بر نگارنده منت نهاده، وقت گرانبهای خود را در اختیارم گذاشته و با صبر و حوصله راهنمایی های سودمند خویش را جهت تکمیل این پایان نامه ارائه داده اند، کمال امتنان و تشکر را دارم. در این راستا از استاد فاضل و فرهیخته جناب آقای دکتر علی درزی و نیز از کلیه اساتید گرامی و محترم که حلاوت و شیرینی این علم را بر من آموختند و در محضر هر یک از ایشان جنبه هایی از زبانشناسی را فرا گرفتم، صمیمانه سپاسگزارم. در نهایت خالصانه شاکر خانواده ام هستم که بستر چنین رشدی را برایم فراهم نمودند. سپاس مادری را که استوار و محکم، پشتیبان و دل نگرانم بود و سپاس روح پرفروش پدری را که بارقه های عشق به آموختن را در من جاری ساخت. در پایان از همسر عزیزم که مدبرانه و صبورانه همراه بود و از فرزند عزیزم آران که لطف و اشتیاق بی صبرانه می او در اتمام این پایان نامه، امیدی افزون در وجودم بارور می ساخت، صمیمانه تشکر و قدردانی می نمایم.

کتایون مسیب زاده مقدم

مرداد ۱۳۸۶

فهرست مطالب

فصل اول : کلیات پژوهش

- ۱-۱- مقدمه..... ۲
- ۲-۱- تعریف مسأله و سؤالات تحقیق..... ۲
- ۳-۱- فرضیه های تحقیق..... ۳
- ۴-۱- ضرورت و سابقه‌ی انجام تحقیق..... ۳
- ۵-۱- هدف تحقیق..... ۳
- ۶-۱- روش تحقیق..... ۳
- ۷-۱- مبنای نظری..... ۴
- ۸-۱- خلاصه..... ۴

فصل دوم: نگاهی گذرا به گیلان، رشت، گویش گیلکی و مروری بر مطالعات انجام شده

- ۱-۲- مقدمه..... ۷
- ۲-۲- گیلان..... ۷
- ۱-۲-۲- جغرافیای طبیعی..... ۷
- ۲-۲-۲- شرایط اقلیمی..... ۷
- ۳-۲-۲- جمعیت..... ۸
- ۴-۲-۲- جغرافیای تاریخی..... ۸
- ۵-۲-۲- مذهب..... ۸
- ۶-۲-۲- زبان..... ۸
- ۷-۲-۲- فرهنگ و ادبیات..... ۹
- ۸-۲-۲- اقتصاد..... ۹
- ۹-۲-۲- جستجوی گیلان در تاریخ..... ۱۰
- ۳-۲- رشت..... ۱۰
- ۱-۳-۲- اقلیم..... ۱۱
- ۲-۳-۲- آثار تاریخی..... ۱۱
- ۴-۲- گیلکی در خانواده‌ی زبان های ایرانی..... ۱۱
- ۵-۲- گویش گیلکی در آینه‌ی تاریخ..... ۱۲
- ۶-۲- مروری بر مطالعات انجام شده در گویش گیلکی..... ۱۲
- ۱-۶-۲- پژوهشگران غیر ایرانی..... ۱۲

۱۲.....	۱-۱-۶-۲- الکساندر خودزکو
۱۳.....	۲-۱-۶-۲- آکادمیسین گملین
۱۳.....	۳-۱-۶-۲- برنارد درن
۱۳.....	۴-۱-۶-۲- الیا نیکولایوویچ برزین
۱۳.....	۵-۱-۶-۲- مگلونف
۱۳.....	۶-۱-۶-۲- لودیگ ویلهلم گایگر
۱۳.....	۷-۱-۶-۲- آرتور کریستین سن
۱۴.....	۲-۶-۲- پژوهشگران ایرانی
۱۴.....	۱-۲-۶-۲- جهانگیر سرتیپ پور
۱۴.....	۲-۲-۶-۲- مسعود پورریاحی
۱۴.....	۳-۲-۶-۲- افشین عطایی
۱۴.....	۴-۲-۶-۲- احمد مرعشی
۱۴.....	۵-۲-۶-۲- محمود پاینده لنگرودی
۱۵.....	۷-۲- خلاصه

فصل سوم : مبانی نظری

۱۷.....	۱-۳- مقدمه
۱۷.....	۲-۳- مبانی نظری
۱۷.....	۱-۲-۳- نظریه‌ی حاکمیت و مرجع‌گزینی
۲۲.....	۲-۲-۳- زیر نظام های نظریه‌ی حاکمیت و مرجع‌گزینی
۲۵.....	۱-۲-۲-۳- نظریه‌ی تحدید
۲۶.....	۲-۲-۲-۳- نظریه‌ی حاکمیت
۲۹.....	۳-۲-۲-۳- نظریه‌ی تتا
۳۴.....	۴-۲-۲-۳- نظریه‌ی حالت
۳۸.....	۵-۲-۲-۳- نظریه‌ی مرجع‌گزینی
۴۰.....	۶-۲-۲-۳- نظریه‌ی نظارت
۴۱.....	۳-۳- خلاصه

فصل چهارم : ساختار فعل و عناصر نقشمند آن در گویش گیلکی رشت

۴۳.....	۱-۴- مقدمه
۴۳.....	۲-۴- فعل و جایگاه آن
۴۴.....	۳-۴- هسته‌ی تصریفی و جایگاه آن
۴۵.....	۴-۴- جایگاه افعال کمکی

۴-۵	فعل در گویش گیلکی رشت.....	۴۶
۴-۵-۱	توصیف ساختار فعل و جایگاه آن در گویش گیلکی رشت.....	۴۶
۴-۵-۱-۱	ریشه‌ی فعل.....	۴۸
۴-۵-۱-۲	هسته های نقشمند در گویش گیلکی رشت.....	۴۹
۴-۵-۱-۲-۱	امکانات هسته های نقشمند در گویش گیلکی رشت.....	۵۱
۴-۵-۱-۲-۲	ادغام هسته های نقشمند با هسته‌ی گروه فعلی در گویش گیلکی رشت.....	۶۰
۴-۵-۱-۲-۳	هسته های نقشمند در گویش گیلکی رشت در مقایسه با زبان فارسی گفتاری معیار.....	۶۱
۴-۵-۱-۳	افعال کمکی.....	۶۶
۴-۵-۱-۳-۱	جایگاه افعال کمکی در گویش گیلکی رشت در مقایسه با زبان فارسی گفتاری معیار.....	۷۰
۴-۵-۱-۴	عنصر منفی ساز.....	۷۸
۴-۵-۱-۵	عنصر سببی ساز.....	۸۲
۴-۵-۱-۶	نمود.....	۸۷
۴-۵-۱-۷	وجه.....	۸۷
۴-۵-۱-۷-۱	وجه اخباری.....	۸۸
۴-۵-۱-۷-۲	وجه التزامی.....	۸۸
۴-۵-۱-۷-۳	وجه امری.....	۸۹
۴-۵-۱-۸	عناصر غیر فعلی.....	۹۰
۴-۵-۶	برخی از ویژگی های صرفی و نحوی در گویش گیلکی رشت در مقایسه با زبان فارسی گفتاری معیار.....	۹۲
۴-۷	خلاصه.....	۹۵

فصل پنجم : ساختار گروه فعلی در گویش گیلکی رشت

۵-۱	مقدمه.....	۹۸
۵-۲	ساختار موضوعی گروه های فعلی.....	۹۸
۵-۲-۱	ساختار موضوعی گروه های فعلی در گویش گیلکی رشت.....	۹۹
۵-۲-۲	ساختار موضوعی گروه های فعلی در زبان فارسی گفتاری معیار.....	۱۰۲
۵-۲-۳	نتیجه.....	۱۰۳
۵-۳	شبکه‌ی نقش های معنایی فعل.....	۱۰۳
۵-۳-۱	نقش های معنایی موضوع های فعل در گویش گیلکی رشت.....	۱۰۴
۵-۳-۲	نقش های معنایی موضوع های فعل در زبان فارسی گفتاری معیار.....	۱۰۸
۵-۳-۳	نتیجه.....	۱۱۱
۵-۴	نحوه‌ی بازتاب موضوع های فعل.....	۱۱۱
۵-۴-۱	نحوه‌ی بازتاب موضوع های فعل در گویش گیلکی رشت.....	۱۱۱
۵-۴-۲	نحوه‌ی بازتاب موضوع های فعل در زبان فارسی گفتاری معیار.....	۱۲۰

۱۲۲.....	نتیجه ۳-۴-۵
۱۲۳.....	جایگاه موضوع های فعل در گروه فعلی گویش گیلکی رشت ۵-۵
۱۲۶.....	جایگاه موضوع و جایگاه غیر موضوع ۱-۵-۵
۱۲۷.....	جایگاه دارای نقش تنا ۱-۱-۵-۵
۱۲۸.....	جایگاه دارای حالت انتزاعی ۲-۱-۵-۵
۱۳۰.....	جایگاه غیر موضوع ۳-۱-۵-۵
۱۳۱.....	نتیجه ۴-۱-۵-۵
۱۳۱.....	تحلیل لایه ای گروه فعلی ۲-۵-۵
۱۳۲.....	تحلیل لایه ای گروه فعلی در گویش گیلکی رشت در مقایسه با زبان فارسی گفتاری معیار ۱-۲-۵-۵
۱۳۵.....	خلاصه ۲-۲-۵-۵

فصل ششم : نتایج ، دستاوردها ، پیشنهادات

۱۳۷.....	مقدمه ۱-۶
۱۳۷.....	نتایج و دستاوردها ۲-۶
۱۴۰.....	پیشنهادات ۳-۶

منابع و مأخذ :

۱۴۱.....	الف - فارسی
۱۴۳.....	ب - انگلیسی

واژه نامه :

۱۴۵.....	الف - فارسی - انگلیسی
۱۵۷.....	ب - انگلیسی - فارسی
۱۶۷.....	ج - گیلکی - فارسی

پیوست :

۱۸۰.....	پرسشنامه
----------	----------

۱۸۷.....	چکیده‌ی انگلیسی
----------	-----------------

نشانه های آوا نویسی گویش گیلکی رشت

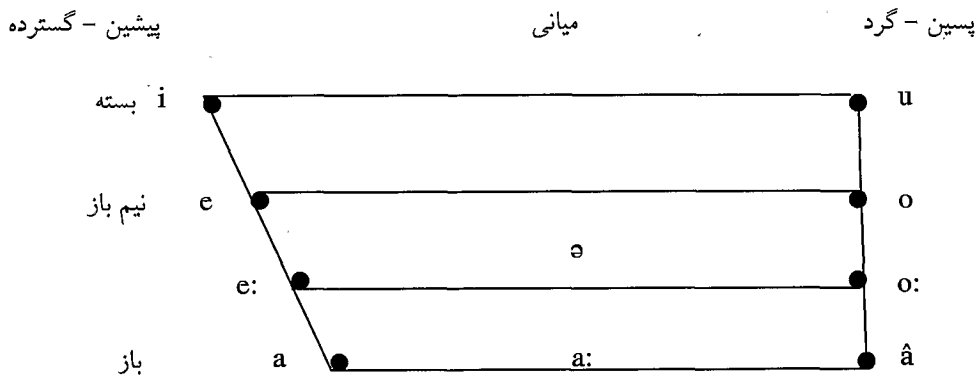
الف - همخوان ها

نشانه‌ی آوانگار	معادل فارسی	مشخصات آوایی	مثال رشتی	معادل فارسی
p	پ	دولبی ، انسدادی ، بیواک	pe:r	پدر
b	ب	دولبی ، انسدادی ، واکدار	bara:r	برادر
t	ت ، ط	دندانی ، انسدادی ، بیواک	tuti , te:q	تیغ ، طوطی
d	د	دندانی ، انسدادی ، واکدار	dâm	دام
k	ک	نرمکامی ، انسدادی ، بیواک	kor	دختر
g	گ	نرمکامی ، انسدادی ، واکدار	gunâ	گناه
q	غ ، ق	ملازی ، انسدادی ، واکدار	qualm , qâli	قالی ، غلام
ʔ	همزه ، ع	چاکنایی ، انسدادی ، واکدار	ʔuya: , ʔaqal	عقل ، آنجا
f	ف	لب و دندانی ، سایشی ، بیواک	farda:	فردا
v	و	لب و دندانی ، سایشی ، واکدار	va:muj	جستجو
s	ث ، س ، ص	لثوی ، سایشی ، بیواک	sabar , suj , suls	ثلث ، سوز ، صبر
z	ذ ، ز ، ض ، ظ	لثوی ، سایشی ، واکدار	zi:d , zo:r , ze:n	ذهن ، ظهر ، ضد
š	ش	لثوی-کامی ، سایشی ، بیواک	šuram	مه
ž	ژ	لثوی-کامی ، سایشی ، واکدار	hižda	هجده
x	خ	ملازی ، سایشی ، بیواک	xa:xur	خواهر
h	ح ، ه	چاکنایی ، سایشی ، بیواک	himə , hirs	حرص ، هیزم
č	چ	لثوی-کامی ، انسدادی سایشی ، بیواک	čum	چشم
j	ج	لثوی-کامی ، انسدادی سایشی ، واکدار	jo:r	بالا
r	ر	لثوی ، لرزشی ، واکدار	râb	حلزون
l	ل	لثوی ، کناری ناسوده ، واکدار	lanti	مار
m	م	دولبی ، خیشومی ، واکدار	ma:r	مادر
n	ن	لثوی ، خیشومی ، واکدار	nigâ	نگاه
y	ی	کامی ، روان ، واکدار	yâvar	کمک

ب - واکه ها

نشانه‌ی آوانگار	معادل فارسی	مشخصات آوایی	مثال رشتی	معادل فارسی
i	ای کوتاه	پیشین ، بسته ، گسترده	dim	صورت ، چهره
e	اِ کوتاه	پیشین ، نیم باز ، گسترده	deq	دق
a	أ کوتاه	پیشین ، باز ، گسترده	jam	جمع
u	او بلند	پسین ، بسته ، گرد	purd	پل
o	أ کوتاه	پسین ، نیم باز ، گرد	noh	نُه
â	آ بلند	پسین ، باز ، گرد	dâr	درخت
ə	-	-	xânə	خانه
ay	آی	-	zay	بچه
ây	آی	-	sâyə	سایه
ey	ای	-	geyšə	عروسک
oy	آی	-	koya	کجا

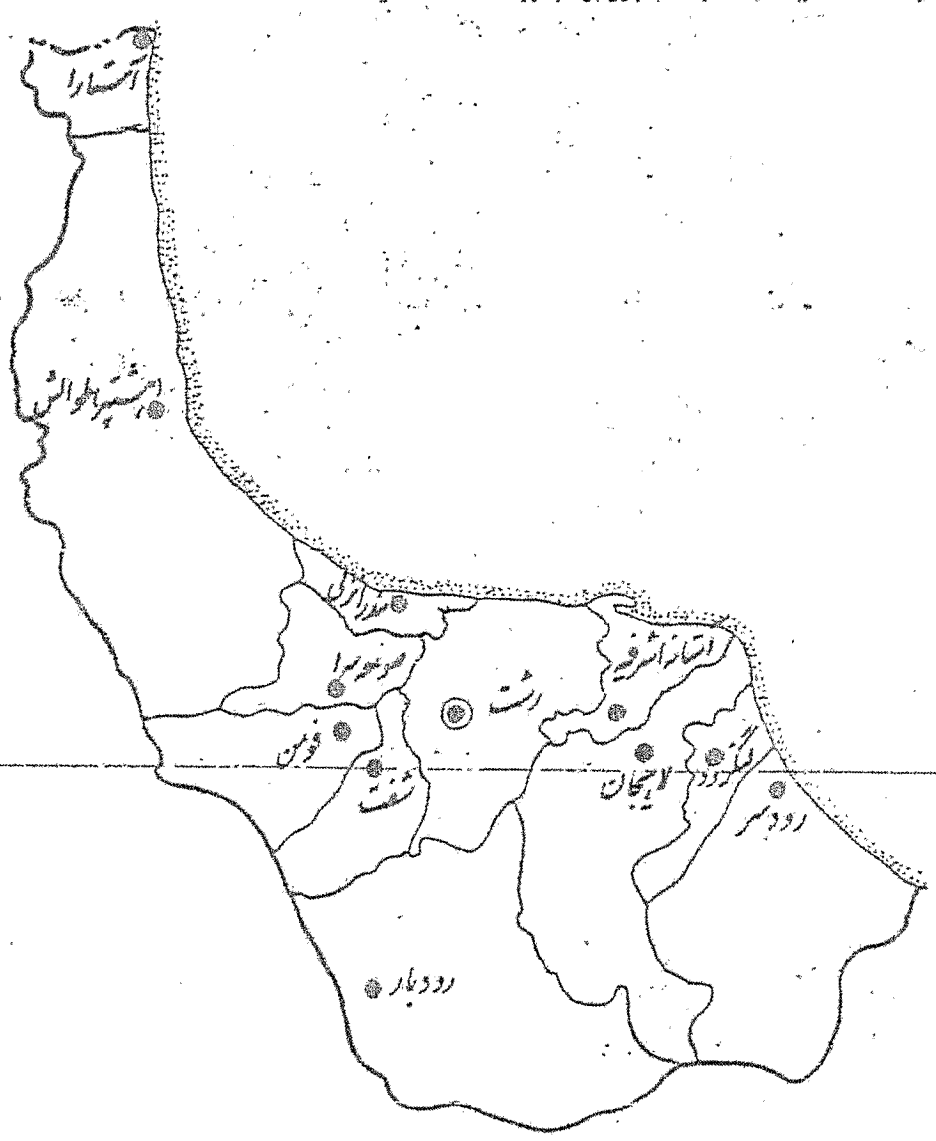
نمودار واکه های گویش گیلکی رشت که ویژگی واجی دارند :

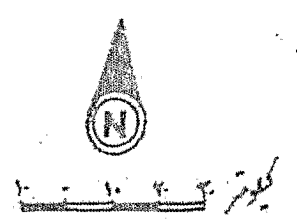
نشانه های قراردادی و اختصارات :

مرز تکواژ	-
گونه	/
تکواژ صفر	∅
آوانویسی	[]
واج نویسی	//
تکیه	'
تبدیل می شود به	→
کشیدگی واکه	:
ستاک حال	س . ح
ستاک گذشته	س . گ
پسوندها صفت مفعولی (-4) ، /-e/	پس . ص . م
پیشوند	پیش .

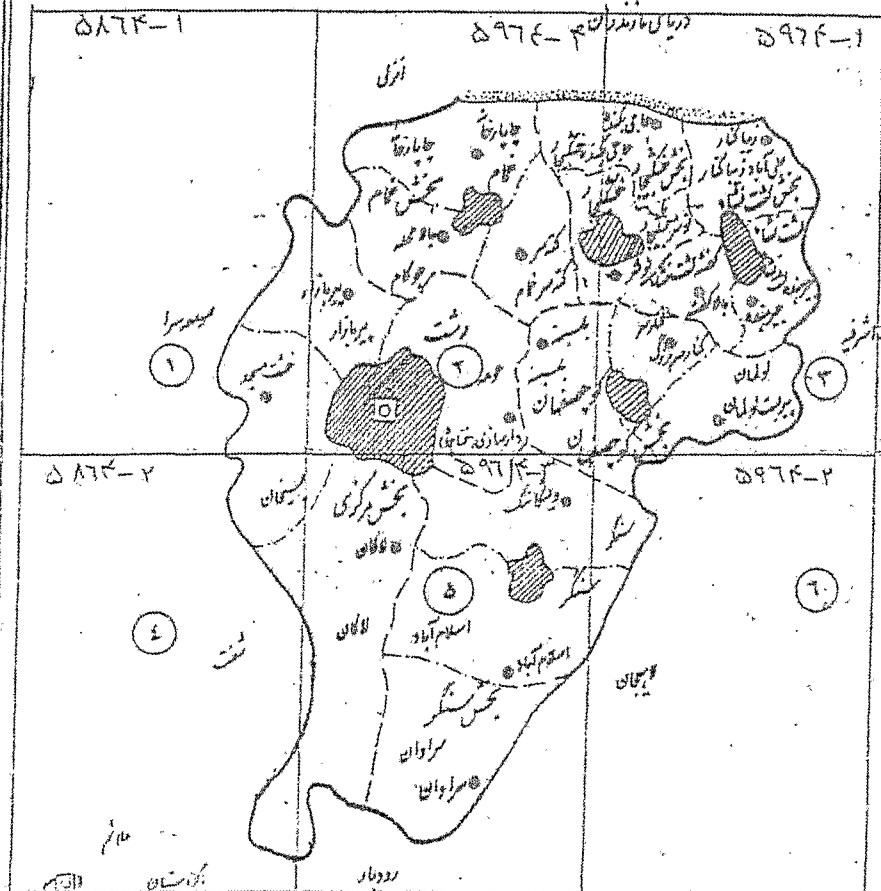
نقشه استان گلستان در تقسیمات شهرستان سال ۱۳۷۵

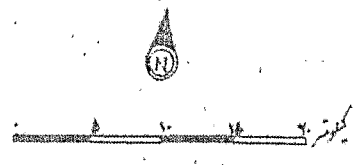
- علامت
- مرز کشور
 - مرز استان
 - مرز شهرستان
 - مرز بخش
 - ⊙ مرکز استان
 - مرکز شهرستان

اینکس نقشه شهرستان رشت به تفکیک بخش و دهستان

- دهستان
- بخش
- روستا
- مرکز دهستان
- مرکز بخش
- مرکز روستا
- راه آسفالته
- راه خاکی
- راه ترابری
- راه آبی
- راه برق
- راه گاز
- راه مخابرات
- راه پست
- راه پلیس
- راه آتش
- راه بهداشت
- راه درمان
- راه آموزش
- راه ورزش
- راه تفریح
- راه گردشگری
- راه بازرگانی
- راه صنعتی
- راه کشاورزی
- راه دامپروری
- راه شیلات
- راه ماهیگیری
- راه صیقل
- راه صنایع دستی
- راه صنایع معدنی
- راه صنایع شیمیایی
- راه صنایع نساجی
- راه صنایع غذایی
- راه صنایع چرمی
- راه صنایع فلزی
- راه صنایع پلاستیکی
- راه صنایع کاغذی
- راه صنایع نساجی
- راه صنایع غذایی
- راه صنایع چرمی
- راه صنایع فلزی
- راه صنایع پلاستیکی
- راه صنایع کاغذی

نقشه‌ای داخلی شهرستان رشت به تفکیک بخش و دهستان
 ۲۵/۲/۳۱ از نظر تقسیمات کشوری به‌نگام شده‌اند

چکیده :

گوش گیلکی رشت یکی از گویش‌های حاشیه‌ی جنوبی خزر و متعلق به شاخه‌ی شمال غربی زبان‌های ایرانی است که به لحاظ ساخت واژه، ساخت نحوی و نظام آوایی دارای ویژگی‌های منحصر به فرد و قابل ملاحظه‌ای است. این پایان‌نامه تحت عنوان «ساختار گروه فعلی گوش گیلکی رشت بر پایه‌ی نظریه‌ی ایکس-تیره»، به لحاظ ساختار نحوی، به بررسی هسته‌ی اصلی جمله‌ها در این گویش، یعنی مقوله‌ی فعل می‌پردازد. چارچوب نظری مورد استفاده در این پژوهش، نظریه‌ی ایکس-تیره می‌باشد، که یکی از زیرنظام‌های نظریه‌ی صورتگرایی حاکمیت و مرجع‌گزینی (اصول و پارامترها) است. قابل ذکر است که علاوه بر چارچوب اصلی سایر زیرنظام‌های نظریه‌ی حاکمیت و مرجع‌گزینی نیز به طور اجمالی در این پژوهش مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

در این تحقیق ساختمان هسته‌ی گروه فعلی، ساختار موضوعی گروه فعلی، و نیز معیاری برای طبقه‌بندی گروه‌های فعلی در گوش گیلکی رشت ارائه شده است. علاوه بر این، به دلیل این که گوش گیلکی رشت از زیرشاخه‌های زبان فارسی معیار است، لذا ساختمان گروه فعلی این گویش، نسبت به زبان فارسی گفتاری معیار نیز مورد مقایسه و بررسی قرار گرفته است. از آنجایی که ممکن است تعدادی از مخاطبان این تحقیق با گوش گیلکی رشت آشنایی چندانی نداشته باشند، نگارنده بر آن شده است که علاوه بر ساختار نحوی، به طور اجمالی، در حوزه‌ی صرف و ساخت واژه نیز، به مطالعه و بررسی ساختمان گروه فعلی این گویش بپردازد.

در فصل اول علاوه بر بیان اهداف، پرسش‌ها، فرضیه‌ها و غیره، به معرفی چارچوب نظری نیز پرداخته شده است. در فصل دوم پس از آشنایی اجمالی با گیلان، رشت و گوش گیلکی به جستجوی نام آنها در تاریخ و نیز روابط خویشاوندی گوش گیلکی رشت با سایر زبان‌ها و گویش‌ها پرداخته شده است و در نهایت پژوهشگران ایرانی و غیرایرانی که تاکنون این گویش را از جنبه‌های مختلف مورد بررسی قرار داده‌اند، در این فصل معرفی شده‌اند. در فصل سوم پس از آشنایی اجمالی با چارچوب نظری این تحقیق که همان نظریه‌ی حاکمیت و مرجع‌گزینی می‌باشد، زیرنظام‌های این نظریه‌ی صورتگرا و عناوین و اصطلاحات به کار رفته در این زیرنظام‌ها و مصداق آنها در زبان فارسی نیز مورد بررسی قرار گرفته‌اند. در فصل چهارم بررسی هسته‌ی گروه فعلی در گوش گیلکی رشت به لحاظ مقولات زمان، وجه، نمود، مطابقت و غیره و مقایسه‌ی آن نسبت به هسته‌ی گروه فعلی در زبان فارسی گفتاری معیار ارائه گردیده است. در فصل پنجم ساختار گروه‌های فعلی در چارچوب نظریه‌ی ایکس-تیره بررسی شده است و علاوه بر توصیف ساختار موضوعی، یعنی تعداد موضوع‌ها و نقش‌های تثنایی که موضوع‌ها دریافت می‌دارند، ساختمان گروه فعلی در این گویش به لحاظ نحوه‌ی بازتاب موضوع‌ها، تنوع ساختی، جایگاه موضوع‌ها، تعداد افزوده‌ها، سادگی ساختار و غیره نیز نسبت به زبان فارسی گفتاری معیار مورد مقایسه و بررسی قرار گرفته است. در فصل ششم نتایج و پیشنهادات زمینه‌های لازم برای مطالعه و بررسی گوش گیلکی رشت ذکر شده است.

کلیدواژه‌ها : گوش، گیلکی، گروه فعلی، نظریه‌ی ایکس-تیره، نظریه‌ی حاکمیت و مرجع‌گزینی، نحو، ساختار، واج‌نویسی.

فصل اوّل

کلیات پژوهش

۱-۱- مقدمه

موضوع اصلی این فصل، بررسی کلیات پژوهش حاضر است. پس از بیان مسأله، فرضیه ها و پرسش ها، به اهداف و دلایل انجام این تحقیق و کاربردهای آن اشاره خواهیم کرد. شیوه‌ی گردآوری داده ها و روش انجام تحقیق از دیگر مباحث این فصل است. در پایان به معرفی مبنای نظری این تحقیق خواهیم پرداخت.

۱-۲- تعریف مسأله و سؤالات تحقیق

گوش گیلکی رشت که بررسی ساختار گروه فعلی^۱ آن موضوع این پژوهش می باشد، یکی از گوش های استان گیلان است. این تحقیق در حقیقت در مسیر مطالعات گوش شناختی در حیطه‌ی گوش های گیلان به شمار می رود. از آنجایی که بررسی تمامی ابعاد صرفی، نحوی، معنایی و واجی این گوش مانند هر تحقیق دیگری خارج از حیطه‌ی این تحقیق می باشد، لذا هدف محقق این است که ساختمان گروه فعلی گوش گیلکی رشت را به لحاظ ساختار نحوی مورد بررسی قرار دهد. محقق بر این باور است (که گروه فعلی اساسی ترین رکن هر زبان یا گویشی است، چرا که از یک سو هسته‌ی این گروه یعنی فعل، در بردارنده‌ی معنای اصلی جمله و عناصر اصلی صرفی و نحوی (مثل مطابقت به لحاظ زمان، شخص و شمار)^۲ است و از سوی دیگر وابسته های فعل نقش بسیار مهمی در ساختار جمله ایفا می نمایند.

این تحقیق به لحاظ نظری می تواند توصیفی علمی از گوش گیلکی رشت به دست دهد. در این تحقیق، نگارنده در پی یافتن پاسخی درخور برای سه سؤال زیر است:

(۱) آیا گروه فعلی گوش گیلکی رشت مؤید نظریه‌ی ایکس تیره^۳ می باشد؟

(۲) آیا بین ساختمان فعل در این گوش با ساختمان فعل در زبان فارسی گفتاری معیار تفاوت یا تفاوت هایی دیده می شود؟

(۳) وابسته های گروه فعلی گوش گیلکی رشت کدامند؟

1. verb phrase structure

2. person and number agreement

3. x-bar theory

۱-۳- فرضیه های تحقیق

- ۱- ساختمان گروه فعلی در گویش گیلکی رشت مؤید نظریه‌ی ایکس- تیره می باشد.
- ۲- ساختمان گروه فعلی در گویش گیلکی رشت با ساختمان این گروه در زبان فارسی گفتاری معیار تفاوت های بنیادین یافته است.
- ۳- وابسته های گروه فعلی در گویش گیلکی رشت عبارتند از: گروه اسمی، گروه حرف اضافه ای و گروه قیدی.

۱-۴- ضرورت و سابقه‌ی انجام تحقیق

ضرورت انجام این نوع پژوهش بر کسی پوشیده نیست. دیر زمانی است که گویش های مختلف زبان فارسی دچار نوعی فراموشی گشته اند و این امر در نتیجه‌ی کم توجهی و عدم استفاده‌ی گویشوران از گویش های بومی خویش و گرایش مفرط به استفاده از زبان فارسی در مکالمات بینابینی پدید آمده است. این امر مسئولیت پژوهشگران اندیشمند و نیز دانشجویان رشته‌ی زبان شناسی را دو چندان می کند. برآنان است که با توصیف علمی و مبتنی بر یافته های زبان شناختی به ثبت و ضبط داده های گویش های مختلف همت گمارند، تا از این طریق هم حقایق نامکشوف و ابهامات زبان فارسی به وسیله‌ی مطالعات گویش شناسی گشوده شود و هم به حفظ و پاسداشت گویش های مختلف زبان فارسی امروز کمک گردد.

بررسی و پژوهش درباره‌ی گویش های شمال ایران به ویژه تحقیق درباره‌ی گویش گیلکی اول بار توسط پژوهشگران اروپایی صورت گرفت. زبان شناسان خارجی پیش از محققان ایرانی به تحقیق درباره‌ی گویش های ایرانی و از جمله گیلکی مبادرت کردند. در این میان پژوهشگران روسیه‌ی تزاری از دیگر محققان اروپایی سهم بیشتری داشتند. البته پژوهشگران ایرانی هم تحقیقاتی درباره‌ی گویش های حاشیه‌ی خزر انجام داده‌اند. بررسی های موجود حاکی از آن است که عمده تحقیقات بر روی واج نویسی گویش گیلکی رشت صورت گرفته است و تاکنون ساختمان گروه فعلی گویش گیلکی رشت در حوزه‌ی نحو و بر پایه‌ی نظریه‌ی صورتگرایی حاکمیت و مرجع‌گزینی مورد بررسی قرار نگرفته است. این امر نگارنده را مصمم ساخت تا به این موضوع بپردازد.

۱-۵- هدف تحقیق

هدف محقق آن است که دستگاه فعل گویش گیلکی رشت را بر پایه‌ی نظریه‌ی ایکس- تیره مورد بررسی قرار دهد. یکی از اهداف اصلی پژوهش این است که گام های نخستین درباره‌ی گویش گیلکی رشت برداشته شود. محقق با نوعی احساس دلبستگی و علاقه به گویش مادری خویش و درک این ضرورت، تحقیق درباره‌ی گویش مرکز استان گیلان، برآن شده است به نحوی شایسته تنها به یکی از کارکردهای چندگانه‌ی گویش گیلکی رشت یعنی بررسی دستگاه فعل بپردازد.

۱-۶- روش تحقیق

در پژوهش های گویش شناختی عمده‌ی تلاش محققان آن است که داده های زبانی را به طریق مستقیم گردآوری نمایند. در این روند محقق با استفاده از روش ارتباط رو در رو با گویشوران مختلف در آغاز به ثبت داده های زبانی مبادرت می کند و پس از جمع آوری و دسته بندی آنها به کشف روابط و یافتن قواعدی نظام مند بین داده های مختلف می پردازد. گاه ممکن است محقق در صورت دسترسی به تحقیقات پژوهشگران پیش از خود از یافته های آنها نیز بهره گیرد.

در این تحقیق نیز نحوه‌ی گردآوری داده‌های زبانی به روش مستقیم بنا نهاده می‌شود. این تحقیق از روش میدانی و کتابخانه‌ای صورت می‌گیرد. پژوهشگر این تحقیق علاوه بر بهره‌مندی از امتیاز گویشوری و ایفای نقش به عنوان منبع اصلی پژوهش به دیگر گویشوران رشتی نیز رجوع می‌کند. مضاف بر این که از برخی از تحقیقات و پژوهش‌های گویش‌شناختی که عمدتاً مربوط به گویش‌های دیگر ایران است بهره خواهد گرفت. روش‌های انجام این پژوهش را به طور مختصر می‌توان به صورت زیر خلاصه نمود:

۱- مطالعه‌ی منابع مختلف پیرامون ساخت جمله و گروه فعلی و مطالعاتی که در این باره در سایر زبان‌ها به انجام رسیده است.

۲- مطالعه پیرامون ساختمان گروه فعلی در چهارچوب نظریه‌ی حاکمیت و مرجع‌گزینی^۱.

۳- جمع‌آوری داده‌ها و نمونه‌های طبیعی گویش گیلکی رشت از گویشوران بومی.

۴- جمع‌آوری داده‌ها و نمونه‌های زبانی و جملات طبیعی از طریق رسانه‌ای جمعی مثل صدا و سیمای مرکز استان گیلان.

۵- تجزیه و تحلیل و توصیف دقیق داده‌ها و استخراج الگوی مناسب برای گروه فعلی در جمله‌های گویش گیلکی رشت بر اساس آنها.

۶- به منظور ارزیابی ساختمان گروه فعلی بر پایه‌ی نظریه‌ی ایکس-تیره، داده‌ها و اطلاعات جمع‌آوری شده در گویش گیلکی رشت با داده‌هایی از زبان فارسی معیار که در آنها این فرضیه مورد مطالعه قرار گرفته باشد، مقایسه و بر اساس الگوی نحوی پذیرفته شده در نظریه‌ی حاکمیت و مرجع‌گزینی، به خصوص مدل نحو ایکس-تیره، تجزیه و تحلیل شوند.

۷-۱- مبنای نظری

مبنای نظری این تحقیق، نظریه‌ی صورت‌گرا معروف به نظریه‌ی حاکمیت و مرجع‌گزینی می‌باشد، که مبتکر آن چامسکی است. این نظریه که گاه نظریه‌ی اصول و پارامترها^۲ نیز خوانده می‌شود، توسط چامسکی در سال ۱۹۸۱ در کتاب *خطابه‌هایی در حاکمیت و مرجع‌گزینی*^۳ مطرح گردیده است. در فصل سوم اصول و مبانی کلی این نظریه به طور خلاصه مرور خواهد شد.

۸-۱- خلاصه

گشودن رازهای نامکشوف زبان فارسی امروز، گامی در حفظ و ماندگاری آن نیز به حساب می‌آید. موضوع مورد بررسی این پژوهش ساختار گروه فعلی گویش گیلکی رشت بر پایه‌ی نظریه‌ی ایکس-تیره و همچنین مقایسه‌ی آن با زبان فارسی گفتاری معیار می‌باشد.

در این خصوص پرسش‌ها و فرضیه‌هایی مطرح شد و علاوه بر اهداف، ضرورت و کاربردهای آن، مبنای این تحقیق که همان نظریه‌ی حاکمیت و مرجع‌گزینی می‌باشد، معرفی گردید.

1. government and binding theory

2. principle and parameter theory

3. *Lecture on Government and Binding Theory*

در فصل بعد نگاهی گذرا به گیلان و گویش گیلکی و مروری بر مطالعات انجام شده در این زمینه تا به امروز خواهیم داشت.

فصل دوم

نگاهی گذرا به گیلان، رشت و گویش گیلکی
و مروری بر مطالعات انجام شده